

Arbejdstilsynet
anka@at.dk

Vestergade 28
DK - 4000 Roskilde
Info@koeleteknik.dk
koeleteknik.dk
4632 2111

13. februar 2023

Høringssvar vedr. forslag til ændrede regler for arbejde med mindre varmepumper mv.

Arbejdstilsynet har for anden gang sendt ændringsforslag til bekendtgørelserne nr. 1978 af 27. oktober 2021 om arbejdsmiljøfaglige uddannelser samt bekendtgørelse nr. BEK nr 1977 af 27/10/2021 om anvendelse af trykbærende udstyr i høring.

Dansk Køl & Varme er brancheorganisation for virksomheder, der beskæftiger sig med installation, service og reparation mv. af varmepumper og køleanlæg af enhver størrelse og type. Medlemmerne udgør cirka $\frac{3}{4}$ af alle ISO 9001-certificerede virksomheder på området og Dansk Køl & Varme repræsenterer dermed hovedparten af branchens virksomheder med den højeste ekspertise. Brancheforeningen har eksisteret i 77 år og beskæftiger sig kun med det køletekniske område.

Dansk Køl & Varme har derfor indgående kendskab til området og de konsekvenser som ændret regulering vil give anledning til. På den baggrund har Dansk Køl & Varme de følgende bemærkninger.

Vi henviser også til vores tidligere høringssvar af 31. august 2022.

Generelle bemærkninger

Helt overordnet mener Dansk Køl & Varme, at de fleste af ændringerne er unødvendige. De vil desuden være uhensigtsmæssige eller direkte skadelige. Bortset fra en skærpelse af kravet om certifikat ved arbejde med farlige kølemidler (navnlig brandfarlige) mener Dansk Køl & Varme at samtlige af de øvrige ændringsforslag bør trækkes tilbage.

De negative effekter af ændringerne vil især være i forhold til klimaet idet forslagets forskellige lempelser alt andet lige vil føre til et højere udslip af potente drivhusgasser i form af HFC-kølemidler. Vi mener ikke, at der kan herske nogen tvivl om, at generelt lavere krav til arbejdsstyrkens kompetence vil føre til flere fejl og uheld og dermed til et højere udslip. At de største lempelser retter sig imod anlægstyper med relativt mindst risiko for udslip (af AT kaldet "monoblok"), ændrer ikke på dette. Med de seneste års udbygningstempo i bestanden af "monoblok" varmepumper, vil der alene med de nugældende regler ske et forøget udslip. Lempelserne i forslaget vil øge dette udslip betydeligt.

Erfaringerne fra vores medlemmer peger entydigt på, at der allerede i dag er et udbredt problem med aktører på markedet, der begår fejl i installationen af denne type anlæg – herunder på anlæg som er over de 2,5 kg - hvor installationen udføres af personer uden kølemontørcertifikat.

ATs forslag vil i praksis legalisere en eksisterende, ulovlig aktivitet som har negative konsekvenser for klimaet og potentielt også for arbejdsmiljøet. Det må ses som klart utilfredsstillende, at problemet med den manglende håndhævelse af gældende regler for certifikater søges løst ved at ophæve certifikatkravet.

Dansk Køl & Varme mener på den baggrund, at der bør gennemføres en vurdering af effekterne for klimaet af ændringsforslaget, og at der først herefter kan træffes beslutning om eventuelle ændringer. Set i forhold til den overordnede målsætning om en 70% reduktion af udledningen af drivhusgasser i 2030, giver det ikke mening at fremsætte et ændringsforslag, der vedrører håndtering af stærke drivhusgasser uden at der er foretaget en vurdering af effekterne for klimaet. At forslaget vedrører bekendtgørelser udstedt i medfør af Arbejdsmiljøloven ændrer ikke på, at Arbejdstilsynet bør tage initiativ til at få klimaeffekterne af sit forslag belyst.

Et andet punkt som vi finder utilfredsstillende belyst, er de erhvervsøkonomiske effekter. Det anføres i høringsbrevet, at der forventes begrænsede, positive effekter, men der indgår ikke i

høringen hverken en beskrivelse af denne vurdering eller dokumentation for beregninger.

Dansk Køl & Varmes vurdering er i modsætning til Arbejdstilsynets, at der på længere sigt vil være store, erhvervs- og samfundsøkonomiske omkostninger forbundet med forslaget. Det skyldes, at det generelle incitament til at uddanne personer med kølemontørcertifikat vil falde og, at der derfor på sigt kommer til at mangle arbejdskraft, der kan installere og servicere anlæg i kritisk infrastruktur som for eksempel fødevareindustri, medicinalindustri, datacentre, den maritime sektor og energiforsyning med videre.

Dansk Køl & Varme må desuden advare imod forskellige kvalifikationskrav til installation mv. på den ene side og service og reparation mv. på den anden side. Den mest almindelige – og fra kundens synspunkt mest naturlige – aftaleform er, at den virksomhed, der installerer, også udfører efterfølgende service. En garantireparation kan faktisk være betinget af at reparationen udføres af den virksomhed, der har installeret anlægget. Konsekvensen af den foreslåede ændring vil derfor uundgåeligt blive et øget omfang af ulovligt service- og reparationsarbejde. At dette er en relevant bekymring understøttes af, at der allerede i dag er et udbredt problem fra visse dele af markedet med at udføre arbejde i strid med lovgivningen.

Installation af andet end de helt små anlæg bør derfor ikke fritages fra certifikatkrav – uanset anlæggets art - men fastholdes således, at de virksomheder der installerer, også er i stand til at håndtere brud på kølekredsen.

Videre stiller Dansk Køl & Varme også spørgsmålstejn ved, at de foreslåede ændringer skulle være uden risiko for arbejdsmiljøet. Lempelserne af certifikatkravene til medarbejdere og virksomheder vil alt andet lige uundgåeligt føre til et lavere vidensniveau om risikoen ved arbejdet med anlæg, der indeholder kølemidler. Det kan for eksempel være et almindeligt, fabrikssamlet køleanlæg med 20-30 kg propan som virksomheder og personer uden forudgående erfaring eller uddannelse fremover vil kunne opstille. Risikoen i forbindelse med fejlhåndtering af anlægget burde være

åbenlys. Det er en grundlæggende misforståelse bag forslaget, at de fabriksfremstillede anlæg er risikofrie at arbejde med.

Når der er relativt få uheld med kølemidler i Danmark, skal man i øvrigt ikke tage det som udtryk for, at det er et ufarligt område at arbejde med og, at udstyret er blevet mere sikkert. Det er tværtimod udtryk for, at arbejdsstyrken på de større anlæg hidtil har været grundigt uddannet i sikkerheden.

Desuden pågår der i Miljøstyrelsens regi en undersøgelse af de PFAS-stoffer som findes i de fleste HFC-kølemidler. Inden der er viden om skadeligheden af disse stoffer, vil det være uansvarligt at indføre lempelser som alt andet lige vil føre til, at flere personer eksponeres for disse stoffer eller at stofferne udledes til miljøet.

Samlet set mener Dansk Køl & Varme, at der bør være en størrelsesbegrænsning på adgangen til at installere anlæg uanset anlæggets type. For at gøre det overskueligt og simpelt for markedet at forstå, bør det være den samme kg-grænse for alle typer anlæg med gruppe 2 kølemidler og samme grænse for alle typer anlæg med gruppe 1-kølemidler. For gruppe 2 kølemidler er det mest simple derfor at fastholde det nuværende krav (2,5 kg).

I forhold til gruppe 1 kølemidler mener Dansk Køl & Varme, at 1 kg. er velbegrundet som en sikker fællesnævner idet vi henviser til standard DS/EN 60335-2-40, hvor anlæg med A3-kølemidlerne med den største risiko har en fyldningsgrænse på knap 1 kg (988 gram).

I det hele taget må Dansk Køl & Varme opfordre til at holde det samlede regelsæt så simpelt som muligt. I forvejen er arbejdet med køleanlæg og varmepumper samspilsramt af et netværk af regulering fra EU, Sikkerhedsstyrelsen, Energistyrelsen, Miljøstyrelsen, Arbejdstilsynet og Undervisningsministeriet med flere.

Af ovenstående grund er forslaget om at indføre endnu et certifikat en dårlig løsning. Ved at indføre et såkaldt "Varmepumpemontørcertifikat" vil der i alt være 5 forskellige certifikater i spændet fra 0 kg. til uendelig fyldning. Heraf vil flere af

certifikaterne overlappe, hvilket kun kan bidrage til forvirringen blandt montører og kunder om, hvilke krav der egentlig gælder. Der er ikke tale om regelforenkling – nærmere tvært imod.

Endeligt må Dansk Køl & Varme i relation til forslaget om at ændre intervallet for det lovpligtige eftersyn stærkt fraråde dette.

Ændringen vil betyde, at praktisk taget ingen husstandsvarmepumper vil være omfattet af krav om et eftersyn.

Bedømt på Energistyrelsens statistik over solgte boligvarmepumper, er omkring 95% på 3 kg eller mindre.

Da eftersynet er den primære – og ofte eneste – anledning til at opdage lækager eller inoptimal drift af husstandsvarmepumper, vil bortfaldet af eftersyn for denne type anlæg føre til et større udslip af drivhusgasser og et større energiforbrug. Noget tilsvarende vil gøre sig gældende for mindre køleanlæg, hvilke der findes mange af. Et årligt eftersyn for alle anlæg over 1 kg vil fortsat være den bedste måde at imødegå disse problemer, og er ikke en aktivitet, der samlet set har noget nævneværdig tidsforbrug.

For god ordens skyld skal det i øvrigt bemærkes, at høringsbrevet skelner imellem fluorholdige og naturlige kølemidler som hhv. mindre og mere farlige. Denne skelnen er ikke korrekt idet både naturlige og fluorholdige kølemidler kan findes i gruppe 1 og 2. Eksempelvis er de naturlige kølemidler CO₂ og H₂O kategoriseret i gruppe 2 og det fluorholdige kølemiddel R32 er i gruppe 1.

Bemærkninger til de enkelte paragraffer

Udover de ovenstående bemærkninger, skal vi videre anføre nedenstående.

Vedrørende ændringer i bekendtgørelse 1977:

- Bilag 7, punkt 4 (Eftersyn og vedligeholdelse): Udover de ovenfor anførte generelle bemærkninger om tilsynsintervallet, burde formålet med eftersynsintervallet udvides til ikke kun at kontrollere anlæggets beskyttelsesforanstaltninger, men også om der er lækage af kølemiddel. Lækage kan – jf. det ovenfor anførte – være til

skade for anlæggets personale eller brugere og må derfor være omfattet af loven.

- Videre i forhold til punkt 4 skal bemærkes, at henvisningen til, at eftersynet skal udføres efter fabrikantens anvisning i en række tilfælde ikke vil have nogen effekt. Nogle producenter henviser i forhold til eftersyn således til gældende lovgivning (og dermed logisk cirkel) mens andre intet angiver. Der ligger således ikke i denne tilføjelse nogen sikring af, at eftersyn på anlæg under 3 kg. gennemføres.
- Bilag 7, punkt 5.2: Med VE-Godkendelsesordningen er der krav om et kvalitetsledelsessystem ved installation af små varmepumper, herunder ISO 9001. Når kravet til sagkyndig virksomhed fjernes fsva. monoblok anlæg i nærværende bekendtgørelse, vil der blive stillet større krav til virksomheder, der arbejder med små varmepumper end med de store. Denne mangel på proportionalitet vil blive forstærket hvis VE-godkendelsesordningen – som forventeligt – gøres obligatorisk for installation af alle varmepumper.
- Videre til bilag 7, punkt 5.2 bemærkes, at definitionen på monoblok ikke kan genkendes fra andre forskrifter. "En indkapslet, komplet funktionel enhed". Denne definition svarer ikke til tilsvarende definitioner på et hermetisk lukket anlæg i hverken f-gas forordningen, EN 378 eller BEK nr 1013 af 13/05/2021. Bestemmelsen kan derfor ikke vedrøre hermetisk lukkede anlæg, hvilket rejser spørgsmålet, hvilke typer af anlæg den da omfatter?

Det må forudses, at denne uklarhed vil give anledning til fortolkningsproblemer og omgåelse. For at undgå dette, bør undtagelsen fjernes.

- Bilag 7, punkt 5: Der er foreslået en ændring i bestemmelsen om arbejde udført af personer uden certifikat. Det fremgår herunder, at arbejdet skal "overvåges af en uddannet montør/-tekniker". Det er uklart, hvad der er årsagen til at der i forhold til de nugældende bestemmelser er tilføjet "-

tekniker". Menes der hhv.
"Varmepumpemontør/køletekniker"?

Vedrørende ændringer i bekendtgørelse 1978:

- §1, stk 2, nr.3: Som nævnt ovenfor er "hermetisk lukkede anlæg (monoblok type)" ikke veldefineret. Undtagelse nummer 3 vil derfor i realiteten kunne anvendes på et stort antal anlægstyper.
- Bilag 5, punkt 3.1: Som nævnt ovenfor, er det uhensigtsmæssigt, at der indføres endnu et certifikat, der dækker opgaver, der allerede er dækket af to andre certifikater (0-5 kg er dækket af hhv. kategori II certifikatet 0-3 kg og kølemontørcertifikatet 0 til uendelig kg).
- Bilag 5, punkt 3.1.A: Uddannelseskravene er beskrevet på en måde som ligner en delmængde af kravene til 3.1.B, men formuleringen er på en række punkter forskellige. Ligger der heri, at der er forskellige uddannelseskrav til de samme typer funktioner i certifikat 1.A og 1.B? Hvad menes med "trimning"? Det er ikke et udtryk, der genfindes andre steder.
- Bilag 5, punkt 3.1.A: "Demontage og evt. tømning af anlæg" indgår her som et uddannelseskrav. Det virker unødvendigt at anføre "evt." da tømning bør være en forudsætning før enhver montage. "Forsvarlig tømning og montage" ville være mere korrekt.

Med venlig hilsen

Søren Bülow
Direktør